

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő

VI. évfolyam, 1. szám, 2014

2014. március 31.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya

Piaci Információs Osztály

Statisztikai Osztály

Pénzügypolitikai Osztály

Élelmiszerlánc Elemzési Osztály

Vállalkozáselemzési Osztály

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató: Dr. Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
Árutermlő gazdaságok várható jövedelmezősége	
2013-ban.....	3
Az EU-USA szabadkereskedelmi megállapodás várható	
hatásai a mezőgazdaságban.....	4
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	5
Terménypiaci kilátások.....	7
Termelői és feldolgozói értékesítési árak.....	8
Külkereskedelem.....	12
A műtrágya értékesítés alakulása	
2013 I-IV. negyedévében.....	13
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete.....	14
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....	16
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....	19
Pénzügyi eszközök alkalmazása az	
élelmiszergazdaságban.....	19
Díjtámogatott biztosítási rendszer és a kárenyhítési	
rendszer 2012-2013. évi értékeléséből.....	19
A magyar pulykavertikum egy évtizedes fejlődési	
pályájának értékelése.....	19
A magyarországi paradicsomhajtatás helyzetének és	
kilátásainak elemzése.....	20
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	21
V. Gyakran feltett kérdések.....	30
Mit kell tudni az új közvetlen	
támogatási rendszerről?	30

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Ártermelő gazdaságok várható jövedelmezősége 2013-ban

A Vállalkozáselemzési Osztályon a tesztüzemi adatbázis felhasználásával kidolgozott és működtetett Microsim modell lehetőséget biztosít a legfontosabb eredményességi mutatók rövid távú előrejelzésére.

A modell egy adott bázisév – jelen esetben 2012. évi – változatlan gazdaságszerkezetét feltételezve a ráfordítások és kibocsátások ár-, illetve volumenváltozásai és a támogatások változásának figyelembevételével számítja ki a 2013. évi becsült eredménymutatókat. A 4000 EUR STÉ (Standard Termelési Érték) feletti alapsokaság legfontosabb eredménymutatóit üzemtípusonkénti bontásban az alábbi táblázat ismerteti.

1. táblázat: Ártermelő gazdaságok várható jövedelmezősége 2013-ban

	Bruttó termelési érték ^{a)} (ezer HUF/üzem)			Támogatások (ezer HUF/üzem)			Nettó hozzáadott érték ^{b)} (ezer HUF/üzem)		
	2012	2013	Eltérés (százalék)	2012	2013	Eltérés (százalék)	2012	2013	Eltérés (százalék)
Szántóföldi növénytermesztők	26 135	28 066	7	5 195	5 783	11	10 637	11 927	12
Zöldség-hajtató gazdaságok	17 286	17 562	2	247	269	9	6 422	6 456	1
Szabadföldi zöldségtermesztők	20 847	21 092	1	1 323	1 461	10	10 284	10 145	-1
Szőlőtermesztők	22 336	22 627	1	1 962	1 999	2	5 520	5 725	4
Gyümölcs-termesztők	10 892	11 151	2	2 344	2 406	3	4 697	4 855	3
Tejelő tehenészetek	47 432	51 126	8	9 385	10 662	14	14 994	17 198	15
Húsmarha- és juhtartók	14 844	15 308	3	6 048	6 449	7	6 667	6 694	0
Sertéstartók	69 881	73 280	5	5 979	6 318	6	13 633	12 259	-10
Baromfitartók	45 671	46 192	1	1 972	2 062	5	5 911	4 829	-18
Vegyes gazdaságok	17 740	18 787	6	2 809	3 125	11	5 046	5 376	7
Összesen	25 385	26 790	6	4 200	4 636	10	8 456	9 099	8

^{a)} értékesítési árbevétel+aktivált saját teljesítmények+egyéb bevételek (pl. támogatások)

^{b)} bruttó termelési érték – közvetlen költségek – Értékcsökkenési leírás

Forrás: AKI Vállalkozáselemzési Osztály

A bruttó termelési érték minden üzemtípus esetében növekedést mutat 2012. évihez képest, amelynek mértéke átlagosan 6 százalékos. A szántóföldi növénytermesztés esetében az inputok mérsékelt ár-növekedése és a kedvező terméseredmények mellett is magasnak mondható áraknak köszönhetően a bruttó termelési érték 7 százalékkal nőtt a 2012. évihez képest. A tejtermelő

tehenészetek esetében a tej felvásárlási átlagára tizenegy százalékkal nőtt 2013-ban az előző évihez képest, aminek hatására a bruttó termelési érték 8 százalékkal emelkedett. Az intenzív növénytermesztési ágazatok szerény, 1-2 százalékos növekedést könyvelhetnek el az átlagosnak mondható terméseredmények és áraknak köszönhetően. A baromfitartók közül elsősorban a tojótyúktartó

gazdaságok szenvedtek el veszteséget 2013-ban. A dömping áron érkező import tojás az étkezési tyúktojás átlagárának 16 százalékos csökkenését eredményezte.

A támogatások vonatkozásában az egységes terület-alapú támogatás hektáronkénti összegének 59 745 forint-ról 69 033 forintra emelkedése tekinthető a legmeghatározóbbnak, valamint két állattenyésztési vonatkozású támogatás – a különleges tej-támogatás és kérődzők szerkezetátalakítási támogatása – ami visszatükröződik az 1. táblázatban is. A sertés-, illetve a baromfitartók támogatásának kisebb növekedése mögött a két ágazat célzott támogatásának csökkenése játszik szerepet.

A nettó hozzáadott érték – mint a munkabérek, adók, bérleti díjak és tiszta jövedelem fedezete – a legnagyobb százalékos arányban a tejtermelő tehenészetek (15 százalék), szántóföldi növénytermesztők (12 százalék) és a vegyes gazdaságok (7 százalék) esetében növekszik. Az intenzívebb, magasabb fajlagos befektetett eszközigenyű ágazatok esetében, mint például a növénytermesztés, stagnálás, míg a sertés- és baromfitartók esetében számottevő visszaesés tapasztalható. A baromfitartók esetében a nettó hozzáadott érték 18 százalékos visszaesését a tojásárak csökkenése mellett a takarmányárak növekedése is befolyásolta.

Az EU-USA szabadkereskedelmi megállapodás várható hatásai a mezőgazdaságban

A világ két vezető gazdasági hatalma, az EU és az USA közötti szabadkereskedelmi megállapodásról elindultak a tárgyalások. Az egyezmény bővítheti az uniós – és ezen belül a magyar agrártermékek – exportlehetőségeit, de az USA-ból érkező importnak kizszorító hatása is lehet egyes eddig stabil exportpiaccal rendelkező termékek esetében.

Az EU és az USA között kötendő szabadkereskedelmi egyezményről (Transatlantic Trade and Investment Partnership, röviden TTIP) eddig megjelent hatástanulmányok a GDP jelentős növekedését vetítik előre mindkét félre. A modellszámítások szerint 0,27 százalékos GDP növekedést érhető el EU szinten, ha csak a vámok leépítésére kerül sor. Tagországokként is méri a növekedés mértékét, ami eltérő a földrajzi elhelyezkedés függvényében. A számítások szerint a skandináv és a balti államok, az Egyesült Királyság és a mediterrán országok nyerhetik a legtöbbet, ahol az egy főre eső GDP akár 0,3-0,6 százalékkal is emelkedhet. Magyarország a középmezőnyben helyezkedik el a GDP évi 0,26 százalékos bővülésével. Teljes liberalizáció esetén

a jövedelem emelkedésének mértéke akár 5-10 százalék is lehet a szerencsésebb országokban, Magyarország számára ez 4,43 százalékos egy főre vetített GDP növekedést jelentene.

A két tárgyaló fél agrár-külkereskedelmi pozíciójának vizsgálata azt mutatja, hogy az USA mezőgazdasági termelése erősen exportorientált, sőt az USA az Európai Unió mellett a világ agrár-külkereskedelmének legmeghatározóbb szereplője. A magyar élelmiszer-gazdaság külkereskedelmének szempontjából viszont marginális szerepet játszik, mivel az USA hazánk egyik leginkább kihasználatlan élelmiszer-gazdasági célpiaca. Magyarország összes élelmiszer-gazdasági kiviteléből 2012-ben csupán 0,43 százalék volt az USA részesedése, míg Magyarország az USA élelmiszer-gazdasági importjából mindössze 0,03 százalékot képviselt.

Jelenleg csak néhány termékkel vagyunk jelen az USA piacán, és úgy tűnik, az egyezmény sem fog komoly exportbővülést okozni. Ennek oka, hogy fő kiviteli cikkünk, a toll eddig is vámmentességet élvezett, ezért az egyezmény e tekintetben nem javítja az export feltételeit. A többi réstermékünket ugyan kedvezően érintheti a vámok leépítése, de ez egyrészt nem jelent nagyarányú csökkenést a jelenlegi mérsékelt vámszintek miatt, másrészt fő versenytársaink – más EU-tag-országok – számára is javulnak a feltételek, ezért nem számítunk arra, hogy versenyhelyünk látványosan javulna csak az egyezmény megszületésétől.

A két fél élelmiszerbiztonságot érintő eltérő álláspontokat képvisel. Az EU-ban az ún. „szántóföldtől az asztalig” elv érvényes, így az élelmiszerek biztonsága szorosan kapcsolódik azok nyomon követhetőségéhez és nagy hangsúlyt fektetnek a megelőző szemléletmódra, az „elővigyázatosság elvére”. Ezzel szemben az USA-ban az élelmiszerbiztonságot hatékony eljárásokkal igyekeznek biztosítani. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy míg az USA bármilyen szer vagy eljárás alkalmazását csak akkor tiltja, ha annak káros hatásairól tudományos bizonyíték van, az EU ezzel szemben akkor is ellenzi ezek használatát, ha a káros hatás lehetséges, azaz nincs egyértelmű tudományos bizonyíték arra, hogy a szer, illetve eljárás ártalmatlan.

Az állatjóléti és a fenntarthatósággal összefüggő környezetvédelmi előírások az EU agrárpolitikájának alapvető elvei közé tartoznak, ugyanakkor betartásuk megdrágítja az európai mezőgazdasági termékeket. Ebből következik, hogy amennyiben az ilyen előírásoktól mentes termékeket szabadon beengedné Brüsszel az uniós piacra, azok olcsóbb előállításuk miatt komoly versenyképességi előnyt élveznének.

A számos megoldandó kérdés mellett öröndetes, hogy néhány területen már sikerült az EU-nak és az USA-nak megegyeznie a szabályozási kérdésekről. Így például megszületett az Állatorvosi Megfeleltetési Egyezmény, ami az EU és USA állategészségügyi előírásainak összehangolását szolgálja. Az USA például elismerte az EU deklarációját arról, hogy Észtország, Magyarország, Szlovákia és Szlovénia mentes a sertéspestistől.

Az előrelépések ellenére azonban még mindig fennáll az a kockázat, hogy – mivel a két fél közötti kereskedelem a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek részesedése nem jelentős, mindössze 6,1 százalékot tesz ki – az élelmiszergazdaság érdekeinek „feláldozására” is sor kerülhet vagy esetleg felmerülhet a tárgyalások mezőgazdasági fejezet nélküli lezárására.

A gabonafélék és olajnövények esetében nem várható komoly változás, hiszen e termékek zöme jelenleg is vámmentesen érkezik az EU-ba. A húsfélék és a borok esetében egyes termékeknél magasabb vámokkal találkozhatunk, ennek ellenére önmagában a vámleépítés vélhetően nem hozna változást. A feldolgozott zöldségfélék, különösen a Magyarország számára is kiemelten fontos csemegekukorica-konzerv, a bioetanol és az izoglükóz viszont már a vámok eltörlése esetén is komoly fenyegetésnek lenne kitéve.

A gabonafélék és olajnövények piaci lehetőségeinek alakulását a GM termékekkel összefüggő szabályozási kérdések érinthetik leginkább. Amennyiben az EU és az USA álláspontjai közelednének, és az EU megkönnyítené a GM termékek belépését belső piacára, elvileg komoly importnyomásnak lenne kitéve az EU piaca az USA-ból érkező termékekkel szemben.

Hasonló megfontolások érvényesek a hústermékek esetében is. Bár a szállítási és állategészségügyi, állatjóléti előírások miatt USA-ból származó élőállat és friss hús importjával nem számolhatunk, a fagyasztott termékek importja növekedhetne a jövőben. A baromfihús esetében csökkent az USA-ból származó behozatal valószínűségét az is, hogy a thaiföldi és a brazil baromfihús egyelőre olcsóbb. Ennek ellenére az egyezmény esetleges megkötésének hosszabb távon érvényesülő hatásait nem szabad alábecsülnünk a hústermelés

szempontjából, hiszen az EU állatjóléti, állategészségügyi előírásai miatt az európai költségszintek jóval magasabbak a tengerentúliaknál.

Magyarország, illetve az USA borkereskedelmét illetően kijelenthető, hogy a vámok és a nem vámjellegű korlátozások együttes eltörlése sem jelentene számottevő hatást. A friss zöldség- és gyümölcsféléknél elvileg már a vámok eltörlésének nyomán is nőhetne az USA-ból érkező mennyiség, de valójában a szállítási távolságok és a termékek romlandósága miatt ez mégsem valószínű.

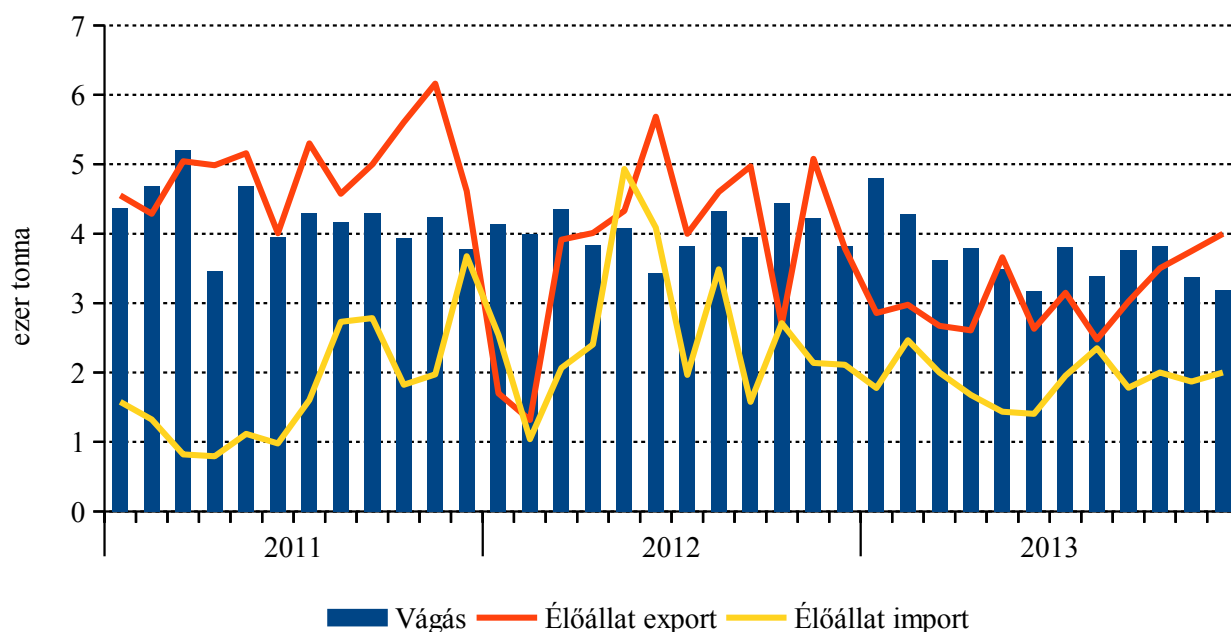
A vámok és nem vám jellegű akadályok együttes leépítése esetében nem csak Magyarország, hanem számos más EU-tagország érdeke sérülne, ezért feltételezhető, hogy az EU hosszas tárgyalásokat fog folytatni ezekről a kérdésekről. A szigorúbb élelmiszerbiztonsági, állatjóléti, környezetvédelmi előírások miatt az EU termelői hátrányba kerülhetnének, ha a tengerentúli termékeket „feltételek nélkül” beengednék az EU piacára. Ez ellen vagy az uniós feltételeknek megfelelő termékek védjegyzésével, címkézéssel lehet védekezni, rábízva a fogyasztókra, hogy hajlandóak-e drágábban megvenni a kontinensen termelt élelmiszereket.

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 87 ezer darab szarvasmarhát vágtak le a 2013. évben, amely 7,4 százalékos csökkenés a 2012 évhez képest. Élőszűlyban számítva 45 ezer tonnát tett ki a vágás, 8 százalékkal elmaradva a megelőző évtől. A legnagyobb csökkenés a szarvasmarha vágás közel kétharmadát adó tehének esetében mutatkozott, ahol az egy évvel korábbi 67 ezerrel szemben 56 ezer darabot vágtak 2013-ban. A borjak vágása kevesebb mint a felére esett, az üszök vágása 18 százalékkal csökkent. A vágás növekedése csak a fiatal marhánál és a bikáknál figyelhető meg.

Vágósertésből 3 millió 750 ezer darabot vágtak 2013-ban, 2,2 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A levágott állatok élősúlya összesen 418 ezer tonna, vágósúlya 337 ezer tonna volt. A sertésvágáson belül az anyakoca-vágás 77 ezerről több mint 86 ezer darabra emelkedett 2013-ban.

1. ábra: Vágóhidak szarvasmarha vágása és külkereskedelme élősúlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

A levágott juhok száma több mint 14 százalékkal emelkedett 2013-ban. A 14 ezer darab juhvágáshoz egyedenként közel 36 kilogrammos élősúly tartozott átlagosan. A levágott bárányok száma 33 százalékkal, az élősúly 28 százalékkal emelkedett. Az anyajuhvágás az előző időszakban regisztrált 2,3 ezer darabról, 3,5 ezerre nőtt a 2013. évben, az élősúly meghaladta a 170 tonnát.

A baromfivágás 2013-ban 164 millió darab volt, egy év alatt 4,1 millió darabbal csökkent. A vágóbaromfi több mint háromnegyedét a vágócsirke teszi ki.

Nőtt a vágótyúk és kakas vágása, 493 ezer darabbal (31 százalékkal), és vágókacsából 784 ezer darabbal, (4 százalékkal) vágta többet, összesen 17,3 millió darabot. Pulykából 6,4 millió darabot vágta, ami több mint 1,2 millió darabos (16 százalék) csökkenés az előző évhez képest 2013-ban. Az 5,7 millió darabos libavágás 8 százalékkal (-496 ezer darab) mérséklődött az előző időszakhoz képest 2013-ban.

2. táblázat: Élőállat vágások alakulása

Megnevezés	2013. I-XII.			2013. I-XII./2012. I-XII.		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
				Változás százalékban		
Szarvasmarha összesen	87 499	44 516	22 640	92,6	91,9	91,6
Sertés összesen	3 749 912	417 854	336 732	97,8	97,8	97,3
ebből: anyakoca	86 387	18 919	15 167	111,8	115,8	113,6
Juh összesen	14 452	518	250	114,4	111,0	108,5
Ló összesen	272	137	86	82,9	84,9	92,0
Vágóbaromfi összesen	164 003 114	500 581	394 481	97,6	95,3	95,7
ebből: csirke	126 535 704	294 092	232 061	97,2	97,7	97,9
tyúk és kakas	2 095 785	4 529	3 534	130,7	116,2	117,2
liba	5 679 316	33 380	26 047	92,0	90,3	91,3
kacsa	23 281 518	79 631	62 929	103,5	104,3	105,7
pulyka	6 397 218	88 899	69 878	83,8	83,1	83,1

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Terménypiaci kilátások

A gabonafélék és az olajnövények világpiaci ára az előző évihez képest 10-15 százalékkal gyengült 2013-ban, ugyanakkor az év második felében a csökkenés intenzitása lelassult, majd a terményárak 2014 februárjában újból emelkedni kezdtek. A világ gabona- és olajnövény-termelése ugyanis minden eddigit felülmúlhat a folyó, 2013/2014. gazdasági évben, de előrelátha-

tóan a fogyasztás is dinamikusan nő ebben az időszakban. Jóllehet, a várakozások szerint számolni lehet a zárókészletek feltöltődésére a szezon végén, a kínálat és a kereslet kapcsolatát „mérő” készlet/felhasználás mutató a főbb termények (búza, kukorica, repcemag) vonatkozásában előreláthatóan csak mérsékelten, alig 1-2 százalékponttal emelkedik az előző gazdasági évihez képest.

3. táblázat: **A gabonafélék és az olajnövények mérlege**

	Gabonafélék		Olajnövények ^{a)}	
	2012/2013	2013/2014	2012/2013	2013/2014
Nyitókészlet	361,6	334,3	67,7	75,4
Termelés	1 789,8	1 965,6	458,9	490,9
Import	265,2	288,8	116,2	129,1
Felhasználás	1 817,1	1 913,9	451,2	470,9
Export	265,2	285,8	117,3	129,8
Zárókészlet	334,3	386,0	75,4	95,4
Készlet/felhasználás (százalék)	18,4	20,2	16,7	20,3

^{a)} szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, pálmamag, kopra

Forrás: IGC, Oil World

A búza világpiaci árára a 2014/2015. gazdasági évi termés biztató kilátásai negatívan, míg az ótermés élénk kereskedelme pozitívan hatott 2014 februárjában. Ezért a termény fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) háromhavi csúcsra, 240 USD/tonna (54 ezer forint/tonna) közelébe, a párizsi árutőzsdén (MATIF) a 2013. májusi szintre, 215 euró/tonnára (67 ezer forint/tonna) emelkedett március elején. A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése – a nemzetközi piaci tendenciákhoz igazodva –3 százalékkal 57 ezer forint/tonnára nőtt az év kezdete óta. Globális szinten egyensúlyban van a kenyérgabona kereslete és kínálata, amit a kukorica (mint helyettesítő takarmány) piacának az alakulása befolyásolhat, de az őszi így sem várható az árak jelentősebb csökkenése.

A kukoricavilágpiaci ára a dél-amerikai terméskilátások gyengülése és a világ ma már harmadik legnagyobb kukoricaexportőre, Ukrajna logisztikai és nem utolsó sorban belpolitikai problémái miatt emelkedett 2014 első hónapjaiban. A termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése Chicagóban 18 százalékkal 190 USD/tonnára (43 ezer forint/tonna) nőtt január kezdete óta, míg

Párizsban 180 euró/tonna (56 ezer forint/tonna) fölé erősödött a korábbi 174 euró/tonna körüli szintről. A BÉT-en a takarmánykukorica fronthavi jegyzése 10 százalékkal 50 ezer forint/tonnára kúszott 2014. január-március között. Az előrejelzések szerint a kukorica kínálata a keresletet meghaladó mértékben bővíthet a 2014/2015. évi szezonban, vagyis az új termés világpiaci ára előreláthatóan negatív trendet követ 2014 második felében.

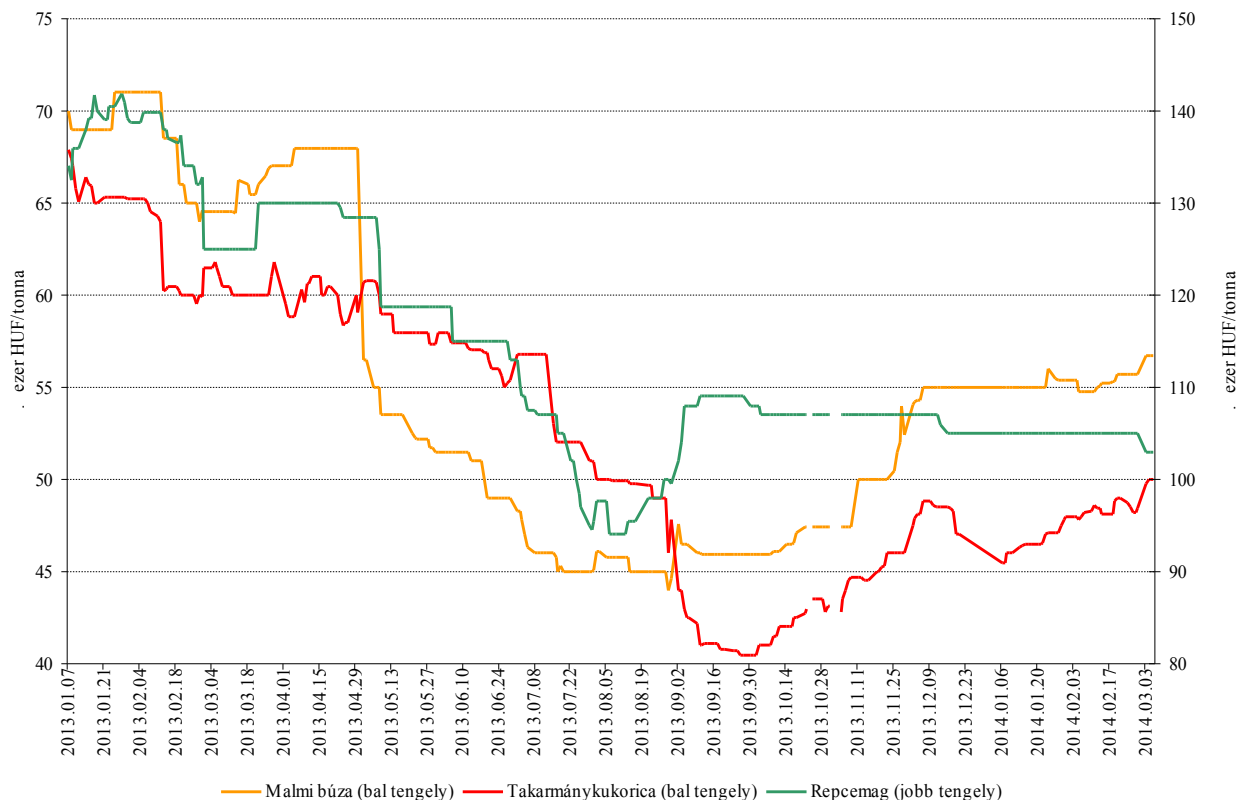
Az olajnövénypiacon a szójabab és a növényolajok árának a változása meghatározó, ezért bár tavaly rekord mennyiségű repce termett a világon, a termény határidős jegyzése 2014. január utolsó napjaitól kezdve emelkedik a MATIF-on. A repce fronthavi jegyzése a 8 hónappal korábbi szintre, 414 euró/tonnára (128 ezer forint/tonna) erősödött március elején, ugyanakkor a távolabbi lejáratra vonatkozó jegyzések alapján a következő hónapokban 380 euró/tonna (118 ezer forint/tonna) körüli árra lehet számolni. Magyarországon az ótermésű források apadása miatt kevés repcemag forgott a piacon a téli hónapokban, ezért a BÉT-en december közepe óta nem változott a termény határidős ára, az új termésre pedig csak március kezdetétől lehet ügyletet kötni.

A repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a márciusi terminváltás (május az új lejárat) következtében a korábbi 105 ezer forint/tonna szintről 103 ezer forint/tonnára csökkent.

Becslések szerint a világ gabona- és olajnövénytermelése tovább nő a 2014/2015. gazdasági évben, és

várhatóan az átmenő készletek is nagyobbak lesznek. Ez a terményárak tekintetében csökkentő tendenciát vetít előre 2014-re, amit a piaci fundamentumok – elsősorban az időjárás változásain keresztül – akár jelentős mértékben befolyásolhatnak.

2. ábra: A malmi búza, a takarmánykukorica és a repcemag fronthavi jegyzése a BÉT-en

Forrás: BÉT

Termelői és feldolgozó értékesítési árak

Európában a szokatlanul enyhe időjárás kedvező feltételeket biztosított az őszi vetésű állományok gyors fejlődéséhez, amelyek jó kondícióban vészelték át a téli hónapokat. Az Európai Unió Bizottsága legfrissebb, márciusi prognózisában 135,8 millió tonna búza, 69,7 millió tonna kukorica, 20,7 millió tonna repcemag, 8,1 millió tonna napraforgómag és 1,1 millió tonna szójabab betakarítását valószínűsíti idén az EU-28-ban. Magyarországon is jó az őszi vetésűek állapota, gondot a felszaporodott kórokozók és kártevők elleni védekezés okozhat, amire fokozottan figyelniük kell a gazdáknak. A tavaszi munkák már javában zajlanak, március közepén a vetés is elkezdődött.

Magyarországon a bőséges 2013. évi termés ármérseklő hatása következtében a gabonafélék és az olajmagok termelői ára 2014. január-február időszakban nem érte el az egy évvel korábbi szintet. Az AKI PÁIR adatai szerint az étkezési búza termelői ára ugyan 2013 októbertől havonta 3-6 százalékkal folyamatosan nőtt, 2014 első két hónapjában az előző év azonos időszakához képest 21 százalékkal olcsóbban, átlagosan 53,5 ezer forint/tonna áron került eladásra. A kenyérgabonáénál nagyobb mértékben, 29 százalékkal csökkent éves szinten a takarmánykukorica termelői ára: 45,2 ezer forint/tonna átlagáron talált vevőre 2014 elején. A tavalyinál alacsonyabb ár jellemezte a termékpályá további fázisait is. A finomliszt feldolgozó értékesítési átlagára 76 forint/kg volt 2014. január-februárjában. A megelőző évet 22 százalékkal alulmúló szint a 2013. évi tartós áresés eredménye. Az alapanyag és a feldolgozott termék ára közötti különbség az előző év

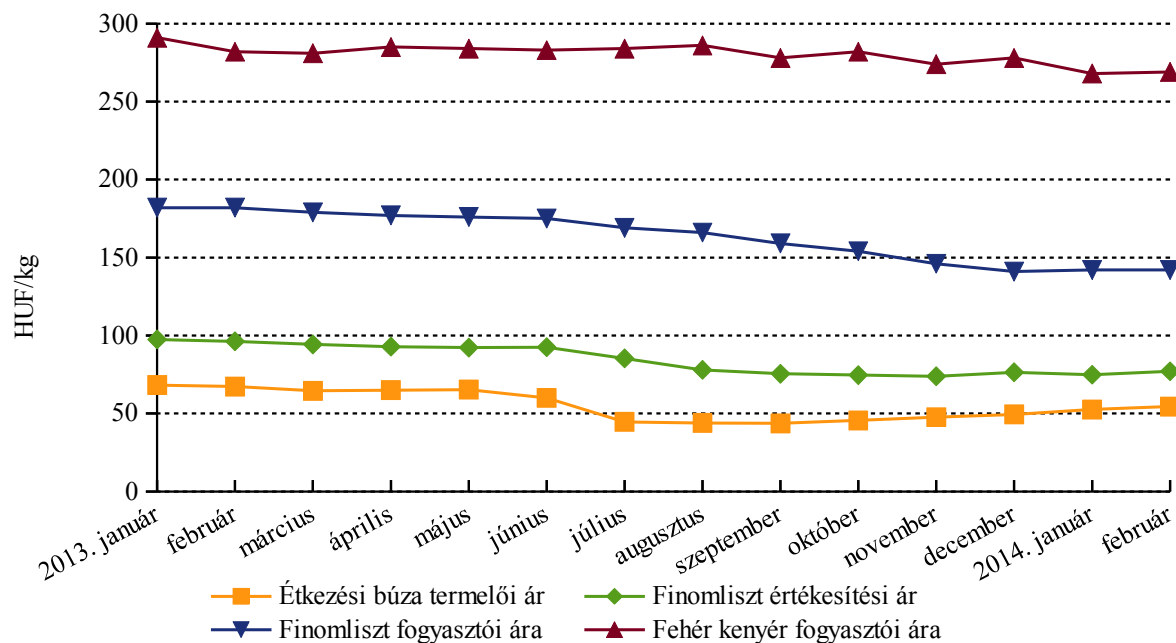

azonos időszakában megfigyelt 29,2 forint/kg-ról 22,5 forint/kg-ra módosult. A termelői és a feldolgozó értékesítési ár csökkenése a fogyasztói fázisba is begyűrűzött. A finomliszt kilogrammonkénti fogyasztói ára 40, a fehér kenyéré 13 forinttal maradt el 2014 februárjában az egy évvel korábitól.

A napraforgómagot az előző évinél 28 százalékkal alacsonyabb, átlagosan 98,2 ezer forint/tonna áron

értékesítették a termelők 2014 első hónapjaiban, miután minden idők legnagyobb termését takarították be 2013 őszén. A magyarországi olajütőkben előállított napraforgóolaj 246,3 forint/liter átlagáron hagyta el a gyárakat a jelzett periódusban, ami 22 százalékos áresést jelent az előző évihez képest. A repcemag 116,4 ezer forint/tonna áron (-19 százalék) talált vevőre az év eddig eltelt időszakában.

3. ábra: A búza termékpálya fázisárjai

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Az EU-ban a sertés termelői ára csökkent 2014 első két hónapjában, és alacsonyabb volt, mint a tavalyi év hasonló időszakában. Az ár esésében szerepet játszott, hogy Oroszország a Litvániában megjelenő afrikai sertéspestis miatt a sertéshúsról minden EU-tagországra vonatkozó importtilalmat vezetett be. A magyarországi sertésárak – az előző évekhez hasonlóan – az idén is követték a közösségi árak tendenciáját. A belföldi termelésből származó sertés termelői ára 467 forint/kg hasított súly volt 2014 első két hónapjában, 2,6 százalékkal maradt el az egy évvel korábbi időszak átlagárától. A hízósertés kínálatát (2013. december elsején 2,935 millió sertést tartottak Magyarországon) a vágóhidak az EU más tagországaiból vásárolt alapanyaggal egészítették ki. Az importból származó sertések vágóhídi belépési ára 2014. január-február hónapokban a forint gyengülése miatt 3 százalékkal magasabb volt, mint a Magyarországon hizlaltaké. A frankfurti árutőzsde jegyzései alapján az idei év első felében a sertésárak emelkedésére lehet számítani.

Magyarországon a nyerstej termelői átlagára 18 százalékkal, a kiviteli ára 20 százalékkal nőtt 2014 első két hónapjában az előző év azonos időszakához képest. A kiviteli árak növekedését az tette lehetővé, hogy a nyerstejexport szempontjából meghatározó olaszországi piacon a nyerstej azonnali (spot) piaci ára 15 százalékkal emelkedett a megfigyelt időszakban. A magas kiviteli árak hatására Magyarország összesen 3 százalékkal több nyerstejet exportált. A kiszállítások nagyobb hányadát adó termelők és kereskedők külföldi forgalma 10,5 százalékkal nőtt, ugyanakkor a feldolgozók 10 százalékkal kevesebb nyerstejet értékesítettek külföldön. A nyerstej exportjának növekedése miatt a tejfeldolgozók az egy évvel korábbinál 2 százalékkal kevesebb nyerstejet vásároltak fel 2014. január-február hónapokban.

A Budapesti Nagybani Piacon a tavaly betakarított szabadföldi fejes káposzta termelői ára 22 százalékkal, a sárgarépaé 10 százalékkal csökkent 2014 1-11. hetén az előző év azonos időszakához viszonyítva.

Ugyanakkor a barna héjú vöröshagyma termelői ára 28, a petrezselyemgyökéré 39 százalékkal emelkedett. A belföldi burgonya termelői ára – a kisebb kínálat ellenére – 5 százalékkal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban, hasonlóan az import (franciaországi) termék árához.

Szakértők szerint Magyarországon 20 százalékkal kevesebb alma termett 2013-ban, mint egy esztendővel korábban. Ennek ellenére a Budapesti Nagybani Piacon az Idared almafajtát 4 százalékkal, a Jonathant 10 százalékkal alacsonyabb termelői áron kínálták

2014 első tizenegy hetében az előző év azonos időszakához képest.

Az EU-ban és Magyarországon is több körtét takarítottak be 2013-ban, mint az előző évben. Az uniós körtekészlet 66 százalékkal haladta meg 2014 februárjában az előző év azonos időszakában betárolt mennyiségét. A bőségesebb kínálat miatt a Budapesti Nagybani Piacon az Olaszországból beszállított körte, továbbá a Magyarországon termelt Alexander fajta ára egyaránt csökkent.

4. táblázat: **A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára**

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2013. január-február	2014. január-február	
Étkezési búza	HUF/tonna	67 658	53 508	79,1
Takarmánykukorica	HUF/tonna	63 238	45 198	71,5
Napraforgómag (ipari)	HUF/tonna	137 093	98 189	71,6
Repcemag	HUF/tonna	143 581	116 373	81,1
Vágósertés (valamennyi kategória)	HUF/kg hasított meleg súly	479,2	466,6	97,4
Vágócsirke	HUF/kg élő súly	296,8	276,9	93,3
Nyers tehéntej	HUF/kg	92,2	108,5	117,7

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: **Néhány termék feldolgozói értékesítési ára**

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2013. január-február	2014. január-február	
Finomliszt	HUF/kg	96,9	76,0	78,5
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	316,0	246,3	78,0
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	923,8	931,3	100,8
Friss csirke egészben	HUF/kg	489,5	504,0	103,0
Étkezési tojás	HUF/darab	23,7	20,5	86,4
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	136,2	157,2	115,5
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	144,3	165,0	114,4
Trappista sajt	HUF/kg	1 109,0	1 291,6	116,5

Forrás: AKI PÁIR

6. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon

Megnevezés	HUF/kg		
	2013. 1-11. hét	2014. 1-11. hét	Változás (százalék)
Alma (Idared)	144	139	96,5
Alma (Jonathan)	138	124	89,9
Körte (Alexander)	381	340	89,2
Dióbél	1 962	1 867	95,2
Burgonya	126	120	95,2
Sárgarépa	95	86	90,5
Petrezselyemgyökér	314	437	139,2
Vöröshagyma (barna héjú)	87	111	127,6
Fejes káposzta (fehér)	77	60	0,0

Forrás: AKI PÁIR

7. táblázat: Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2014. 12. héten

Megnevezés		Fogyasztói piacok							Kereskedelmi láncok (árfelmérés: március 18.)		
		Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
Élő	ponty	1 050	1 050	950	1 090	1 080	1 100	1 099	899 ^{b)}	1 199	1 040
	pontyszelet	1 600	1 680	1 800	1 745	1 750	1 810	2 000	1 799	999 ^{b)}	1 699 ^{b)}
	bőrös afrikai harcsa filé	-	2 700 ^{a)}	2 300	-	-	2 330	2 700	2 449 ^{a)}	1 999	2 158 ^{a), b)}
	busa törzs	800	960	600	1 090	1 250	999	1 100	1 139	899	1 091
	busa szelet	750	920	1 000	1 090	1 250	1 200	1 200	1 139	599 ^{b)}	1 269
	lazac filé	4 600	4 800	3 300	-	-	4 445	3 999	4 599	3 899	4 190 ^{b)}

^{a)} Nyúzott ^{b)} Akciós ár

Forrás: AKI

8. táblázat: **Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló**

az előző év azonos időszaka = 100 százalék

Megnevezés	2011	2012	2013
	január-december		
Vetőmag	112,9	105,9	103,3
Energia	112,9	106,5	97,7
Műtrágya	123,6	110,9	95,9
Növényvédő szerek	99,4	108,3	103,0
Állatgyógyászat	102,2	104,7	104,9
Takarmány	127,6	109,2	105,3
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	119,3	115,4	92,2
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	112,9	106,8	102,1
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	105,7	108,1	90,3

Forrás: KSH

A KSH „Gyorstájékoztatója” szerint 2013. évben a mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az előző évhez viszonyítva 2,1 százalékkal nőttek, ami a folyó termelőfelhasználás árszínvonalának 2,2, és a mezőgazdasági beruházások árszínvonalának 1,6 százalékos növekedéséből tevődött össze.

A folyó termelőfelhasználáson belül a takarmányárak nőttek a legnagyobb mértékben 2013-ban 5,3 százalékkal, ezen belül az egyszerű takarmányoké 3,3 százalékkal, a keveréktakarmányoké 6,8 százalékos mértékben. A takarmányok ára 2013-ban, az első negyedévben volt a legmagasabb, majd ezt követően fokozatosan csökkent. Az utolsó negyedévben így már 16,3 százalékkal voltak alacsonyabbak az árak, mint az előző év azonos időszakában.

A szeptember–decemberi árcsökkenés hatása más tételknél is megfigyelhető volt, a vetőmagoknál több őszi kalászos vetőmag (búza, árpa) ára is jelentősen visszaesett, amely összességében 3,3 százalékra csökkentette az áremelkedés éves mértékét.

A mezőgazdasági felhasználású energia ára átlagosan 2,3 százalékkal maradt el az előző év azonos időszaktól, ezen belül az üzemanyagok ára 1,7, míg a fűtőanyagoké 3,4 százalékkal csökkent.

A műtrágyák ára – a 2012. évi 10,9 százalékos emelkedést követően – 2013-ban 4,1 százalékkal csökkent, amely szinte minden termékcsoporthoz hasonló mértékkel jelentkezett. Az árak év végére a két évvel ezelőtti szintre estek vissza.

A növényvédő szerek és az állatgyógyászati készítmények árai nőttek: az előbbinél 3 az utóbbinál

4,9 százalékkal voltak magasabbak az árak 2013-ban, mint az azt megelőző évben.

A mezőgazdasági beruházásokon belül a mezőgazdaságigép-beruházások ára 1,4, illetve az épületberuházásoké 1,7 százalékkal emelkedett.

A mezőgazdasági termelőiár-index és ráfordításiár-index hányadosa az agrárrolló. E mutató értéke 2013-ban 90,3 százalék volt, azaz 2012. évhez viszonyítva a mezőgazdasági termelői árak nagyobb mértékű csökkenésével szemben a ráfordítási árak enyhén nőttek.

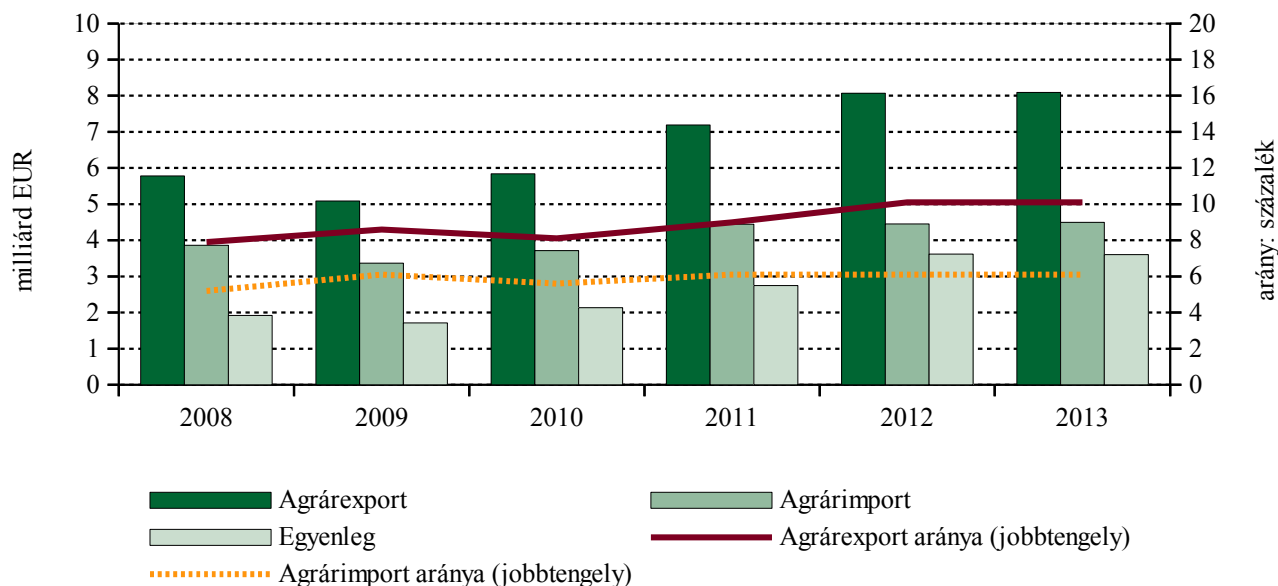
Külkereskedelem

Előzetes adatok alapján, 2013-ban a mezőgazdasági- és élelmiszer-ipari termékek külkereskedelmi forgalma és egyenlege közel azonos a 2012. évi értékekkel.

A mezőgazdasági- és élelmiszer-ipari termékek kivitele 8093 millió eurót, behozatala 4494 millió eurót tett ki 2013-ban. Az agrár-külkereskedelmi forgalom 2013-ban 3600 millió euró aktívumot eredményezett. A kivitel értéke 0,2 százalékkal, a behozatal értéke 0,9 százalékkal meghaladta az egy évvel korábbit, az egyenleg pedig 0,6 százalékkal kevesebb, mint 2012-ben volt.

A mezőgazdasági- és élelmiszer-ipari termékek részesedése a teljes nemzetgazdasági exportból 2012-ben 10,1, 2013-ban 9,9 százalék volt, az importból pedig 2012-ben 6,1, 2013-ban 6,0 százalék. Az agrár-export aránya 2012-ben és 2013-ban igen magas volt, részesedése utoljára 1998-ban haladta meg a 10 százalékot, azóta 6-8 százalék között ingadozott.

4. ábra: Az agrár külkereskedelem alakulása

Forrás: KSH adatok alapján az AKI Statisztikai Osztályán készült összeállítás

Összesen 164 országgal volt agrár-külkereskedelmi kapcsolatunk 2013-ban, de a forgalom értéke csak 85 ország esetében érte el az 1 millió eurót. Legfontosabb kereskedelmi partnereink köre nem változott 2012-hez képest. Németország, Románia, Szlovákia, Ausztria, Olaszország, Hollandia, Lengyelország, Csehország, Franciaország és Nagy Britannia részesedése a magyar agrár-külkereskedelmi forgalomból 75 százalék volt.

Az agrár-külkereskedelmi forgalmunk döntő részét 2013-ban is az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk. Az EU-28 az exportértékből 86 százalékkal, az importértékből 93 százalékkal részesedett. Az EU országaiba irányuló kivitel értéke az előző évi szinten alakult, az import valamelyest meghaladta (+1,2 százalék) a 2012. évi értéket. Az egyenleg 2759 millió eurós értéke 30 millió euróval (-1 százalék) alacsonyabb, mint egy évvel korábban. Az EU régi tagországaiba irányuló agrártermékek kivitele 4,8 százalékkal emelkedett, az új tagországokba irányuló agrárexportunk 5,8 százalékkal csökkent. A 15 régi tagországból érkező behozatal 1,9 százalékkal emelkedett, az új tagországokból érkező importunk értéke azonos a 2012. évi értékkel.

Az EU-n kívüli országokba irányuló exportunk értéke 2012-höz képest nem változott, az innen érkező import értéke 3 százalékkal csökkent, az egyenleg 840 millió eurós értéke 1 százalékkal volt több, mint 2012-ben.

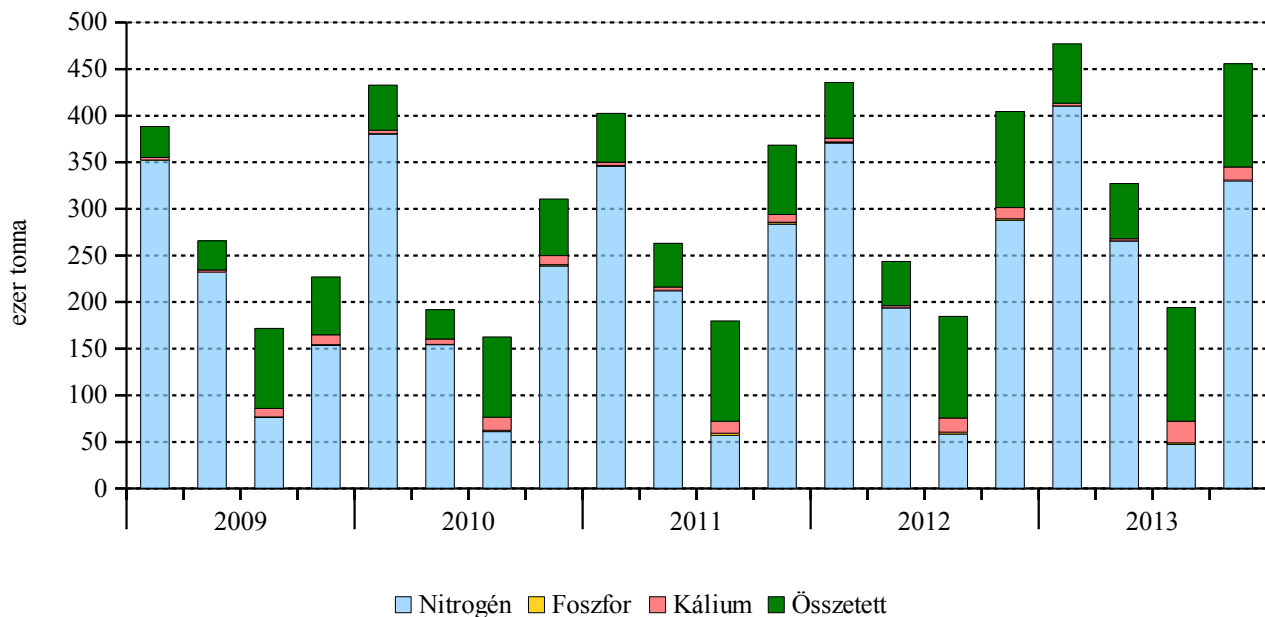
Exportunk erősen, importunk kevésbé koncentrált. A teljes agrár-exportból az 5 legnagyobb értékű árucsoport – a gabonafélék, a húsfélék, az állati takarmányok, az állati és növényi zsírok és olajok, valamint a zöldség-gyümölcs készítmények – részesedése 51 százalék volt 2013-ban. Az 5 legnagyobb importértékű árucsoport – a húsfélék, az állati takarmányok, a különböző ehető készítmények, a tejtermékek tojás méz, valamint az olajos magvak – aránya a teljes agrárimportból 42 százalék volt 2013-ban.

A műtrágya értékesítés alakulása 2013 I-IV. negyedében

A közvetlenül mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége 1454 ezer tonna, értéke 134 milliárd forint volt 2013-ban. Az értékesített mennyiség 15 százalékkal, az érték 10 százalékkal emelkedett a 2012. évihez képest.

A mezőgazdasági termelők által 2013-ban vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma 498 ezer tonna volt, 14 százalékkal több, mint egy évvel korábban. A nitrogén hatóanyag tartalom 11, a foszfor 27 százalékkal, a kálium hatóanyag tartalma 17 százalékkal haladta meg egy évvel korábbi szintet. Az NPK hatóanyag megoszlása 2013-ban 69:15:16, némileg csökkent a nitrogén túlsúlya 2012-höz képest, amikor 71:13:15 volt ez az arány.

5. ábra: A mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége negyedévenként természetes súlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

Természetes súlyban vizsgálva, a közvetlenül mezőgazdasági termelőknek értékesített 1454 ezer tonna műtrágyából 1098 ezer tonna egykomponensű, 356 ezer tonna pedig összetett műtrágya volt. A jelentések alapján az egykomponensű foszfor műtrágya értékesített mennyisége 3,3 ezer tonna volt ebben az időszakban, mindössze kétharmada az egy évvel korábbinak. Az egyszerű nitrogén műtrágya mennyisége 16, az egykomponensű káliumé 26 százalékkal emelkedett. Az összetett műtrágya értékesítés 11 százalékkal nőtt.

A kiemelt műtrágyák átlagára nemcsak a harmadik, de a negyedik negyedévben is csökkent az előző negyedévihez képest. Az itt kiemelt műtrágyák 2013. negyedik évi árai az egy évvel korábbi szinttől is erősen elmaradtak, kivéve a káliumkloridot, melynek ára 4 százalékkal magasabb volt, mint 2012 utolsó negyedévében.

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

A magyar mezőgazdaság műszaki háttere folyamatosan bővült az utóbbi évek során. A mezőgazdasági célú gépállomány nagyságáról és kapacitásáról a 2005. és a 2013. évi gazdaság szerkezeti összeírás tájékoztat. A KSH kiadványa szerint a legtöbb géptípus száma csökkent a 2005. évi felméréshez képest, azonban az

átlagos és teljes kapacitásuk számottevően magasabb, mint 2005-ben. A traktorok száma 6, a kombájnoké 11, a tehergépkocsik száma 2 százalékkal csökkent 2005. óta. A traktorok (összesen 120 ezer darab) közül elsősorban a kisebb teljesítményűek használata szorult vissza, ugyanis csak a 60 kW alattiak száma csökkent, a gazdaságok nagyobb vonóerejű gépekre cserélték a kisebbeket. (KSH, Magyarország mezőgazdasága, 2013) Az új mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg 2013. évben 104,8 milliárd forint volt, amely 12 százalékkal haladta meg az előző évi értéket.

Az erőgép beruházások értékének 60 százalékát a traktorok adták. Ez 1967 darab traktor beszerzését jelentette 2013-ban, egy évvel korábban közel ugyanennyit, 1995 darabot értékesítettek. Az erőgépeknél a nagyobb teljesítményű gépek egyre keresettebbek. Jelentősen nőtt a 235 kW feletti traktorok értékesítése, annak ellenére, hogy a legnagyobb számban vásárolt traktorok teljesítménye 67-103 kW közé esett. A gabonakombájnokból 14 százalékkal nőtt az eladás, 2012-ben 239 darabot, 2013-ban pedig 272 gabonakombájnt adtak el a hazai kereskedők. Az elmúlt évek értékesítését vizsgálva a nagyobb teljesítményű gépek irányába mozdult a piac, a 220 kW feletti kombájnok aránya 2013-ban 63 százalékot tett ki, 2009-ben 45 százalékot.

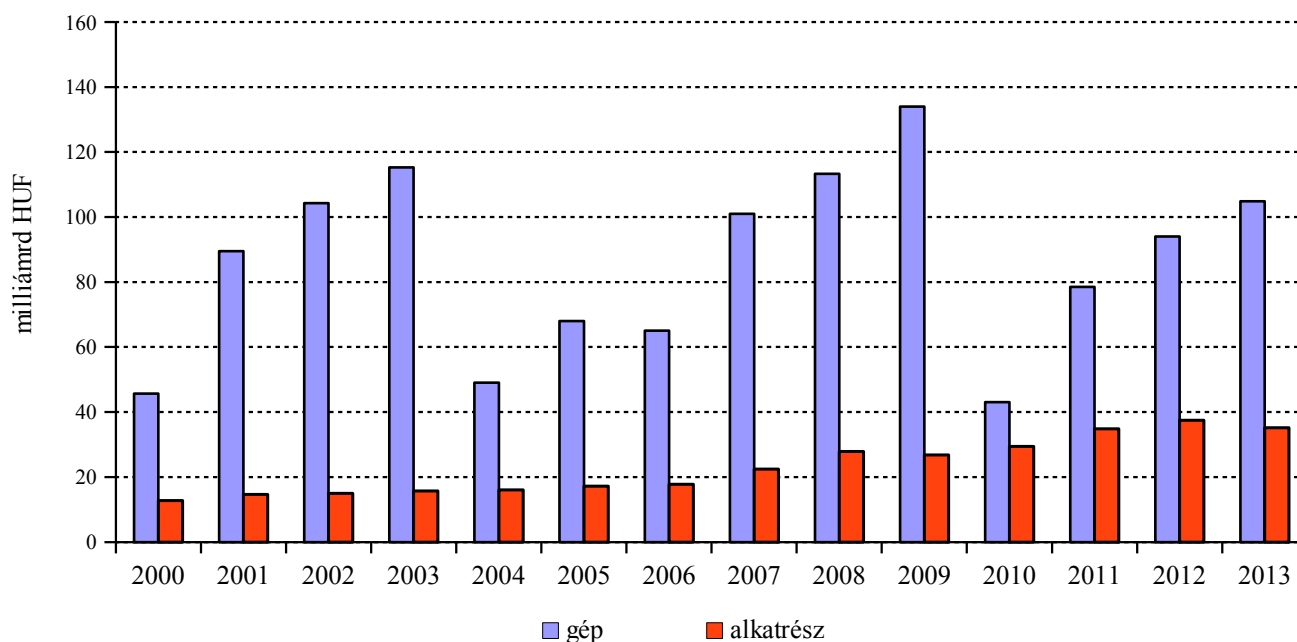
Míg a traktor- és kombájnpiacot néhány meghatározó, jelentős piaci részesedéssel rendelkező gyártó cég

uralja, addig a talajművelő-, vetőgépek, permetezők, műtrágyaszórók esetében inkább sok, egyenként kisebb piaci részesedéssel bíró szereplő található.

A munkagépeknél az előző évihez képest jelentős növekedést mutat az értékesített szántástakarmány betakarítók és a növényvédő gépek száma.

Új szántástakarmány betakarítók közül 57 százalékkal többet értékesítettek, növényvédő gépekből pedig 44 százalékos növekedés mutatkozott a 2012. évi eladásokhoz képest.

6. ábra: A mezőgazdasági gép és alkatrész beruházások alakulása

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

9. táblázat: A forgalmazó szervezetek mezőgazdasági gép és alkatrész értékesítése mezőgazdasági végfelhasználóknak

millió HUF

Mezőgazdasági gépek értékesítése				
	I. név	II. név	III. név	IV. név
2008	22 466	36 522	33 358	21 025
2009	15 745	30 469	36 183	53 910
2010	6 190	11 832	12 344	12 496
2011	12 728	19 160	19 158	27 499
2012	18 042	25 113	24 917	25 800
2013	17 313	29 352	32 682	25 420
Alkatrészek értékesítése				
	I. név	II. név	III. név	IV. név
2008	4 905	8 310	9 222	5 378
2009	5 170	8 421	7 842	5 365
2010	5 082	8 425	9 363	6 530
2011	6 121	10 250	10 138	8 268
2012	7 074	11 964	10 619	7 891
2013	6 803	10 569	11 038	6 759

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Ingyenes lehet az öntözővíz

Az új vízstratégia keretében a teljes vízkormányzás megoldása mellett a kormány arra törekszik, hogy a gazdáknak ingyen biztosítsák az öntözővizet. A teljes vízkormányzás megvalósításához szükséges víztározók építése és az országszerte összesen 102 000 kilométer hosszúságú vízügyi létesítmények rendszerének rendbetétele már megkezdődött. Az idén indult uniós költségvetési ciklusban pedig a tervek szerint mintegy 1000 milliárd forintot költ az állam a víziközművek fejlesztésére annak érdekében, hogy ezek a rendszerek is professzionálisan, magas színvonalon működjenek.

A KKV-k bizakodva várnak az uniós forrásokra

Az aktuális pályázati ciklust lezáró tavaly évvégi pályázatok nyomán a hazai kkv-k optimizmusa még növekedett az EU-s pályázatokkal kapcsolatban. Az idén kezdődő új uniós költségvetési ciklus forrásainak felhasználására vonatkozó partnerségi megállapodást azonban nemrég nyújtották be, így előreláthatóan leghamarabb ősszel lesznek elérhetőek az új ciklus pályázati kiírásai. A 2014-2020 közötti pályázati ciklusban a gazdaságfejlesztés és a munkahelyteremtés lesz a fő prioritás, így remélhetően kiemelt szerepet kapnak majd a munkaerőpiac szempontjából kulcsfontosságú hazai kkv-k.

Németország szigorítaná a bevándorlást

Az uniós tagországokból érkező munkavállalókra vonatkozó szabályok szigorítására készül a német kormány: visszaszorítaná a szociális turizmust.

A bevándorlásnak a szociális ellátórendszerre gyakorolt hatását vizsgáló tárcaközi bizottság javasolja, hogy korlátozzák 3 hónapra az álláskeresésre rendelkezésre álló időt a munkavállalás céljával beköltöző uniós külföldiek esetében. Ezt azt jelentené, hogy távoznia kell az országból azoknak, akik három hónap alatt nem találnak állást és segélyre szorulnának. Jelenleg nincs időbeli korlátja a németországi tartózkodásnak. Az intézkedést az indokolja, hogy egyre több önkormányzatnak okoz gondot azon uniós állampolgárok ellátása, akik azt állítják, hogy munkát keresnek Németországban, de a hiányos képzettségük vagy nyelvtudásuk miatt semmi esélyük nincs az elhelyezkedésre.

Fokozott ellenőrzésbe kezd a NAV

Az évszakra jellemző kereskedelmi tevékenységeket és szolgáltatásokat vizsgálja a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) a március 24-én kezdődő, május 2-ig tartó ellenőrzés-sorozatában.

A NAV fővárosi és Pest megyei adóellenőrei főként a kereskedelmi és szolgáltatási tevékenységekre fókuszálnak. Elsősorban azt vizsgálják, hogy a kereskedők, szolgáltatók adnak-e számlát, nyugtát a bevételeikről, bejelentik-e alkalmazottaikat és igazolni tudják-e árujuk eredetét. Húsvét előtt több revizor lesz a piacokon és a vásárcsarnokokban, ahol a társhatóságokkal közösen ellenőrzik a szabályok betartását. A szabályok megszegése akár egymillió forint bírságot és több évet érintő adóellenőrzést is jelenthet a mulasztóknak. Az adóhatóság ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy a vásárlók kérjék el a nyugtát, mert ezzel hozzájárulnak a tisztességes kereskedelemhez, és vásárlói jogaikat is csak így tudják érvényesíteni.

Gluténmentes tésztát gyártó üzemet avattak Monostorpályiban

Magyarország első, ipari mennyiségben gluténmentes tésztát gyártó üzemének csarnokavatóját tartották meg Monostorpályiban. A technológiával együtt 1,2 milliárdos fejlesztés 65 százalékban uniós támogatással valósult meg.

Az új tésztagyárban 4 ezer tonna, kukoricából készült gluténmentes tésztát állítanak elő évente, a beruházással közvetlenül 20 új munkahelyet teremtettek a hajdú-bihari településen. Jelenleg a technológia közbeszerzési eljárása folyik, a 2200 négyzetméter, három gyártósor befogadására alkalmas csarnokban szeptembertől kezdődik meg az üzemszerű termelés. Az új tésztagyártól 2,4 milliárd forint éves árbevételt várnak. A 100 százalékban magyar családi tulajdonú Agri-Corn Kft. a beruházással – a beszállítókat is figyelembe véve – több száz család megélhetéséhez járul majd hozzá a térségben.

Átadták a Bábolna TETRA Kft. új keltető üzemét Uraiújfaluban

Csaknem kétmilliárd forintos beruházással, a Darányi Ignác Terv 769 millió forintos pályázati forrásának felhasználásával alig egy év alatt épült fel a Bábolna TETRA Kft. új baromfikeltető üze me a Vas megyei Uraiújfaluban.

A magyar befektetői csoport 2004-ben vásárolta meg a Bábolna Tetra Kft.-t a Bábolna részvénytársaságtól és sikerült a gyenge lábakon álló céget talpra állítania. A Bábolna Tetra cégcsoportnak ma már 32 baromfitelep szállít be, 500 embernek adnak munkát, éves árbevéte- lük tavaly meghaladta a 11 milliárd forintot, termékeiket 40 országban értékesítik, céljuk pedig az, hogy 1700 kilométeres sugarú körben a legnagyobb naposcsibe- előállítók legyenek.

Az új keltető megépítésére a piaci igények bővülése miatt volt szükség, a 3800 négyzetméter alap- területű, a legkorszerűbb berendezésekkel felszerelt üzem kapacitása évi 32 millió naposcsibe. A cégcsoport- on belül, éves kapacitásuk a tervek szerint meghaladja majd a 108 millió tojás keltetését.

Cél a dísznövényágazat fejlesztése és versenyké- pességének javítása

A dísznövényágazat fejlesztésének támogatása és versenyképességének javítása érdekében kötött együttműködési megállapodást a Nemzeti Agrárgazda- sági Kamara (NAK), valamint a Dísznövény Szövetség és Terméktanács.

A megállapodásban szerepel egyebek mellett a rendezett piaci viszonyok megteremtése; a legalisan működő piaci szereplők pozíciójának erősítése; szakmai kérdésekben véleménycsere és konzultáció a két szerve- zet között; az uniós fejlesztési források felhasználásának összehangolása; a tájékoztatás javítása. A dísznövény- termesztés éves árbevétele becslések szerint legalább 35-40 milliárd forint. Ezt az ágazatban dolgozók 2500-3000 hektáron érik el, több ezer család számára biztosítva megélhetést.

Közel három milliárd forint állatjóléti támogatás kifizetése kezdődött el

A Vidékfejlesztési Minisztérium a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal közreműködésével megkezdte a 2013. negyedik negyedévi állatjóléti támogatások kifizetését, aminek során 626 sertéstartó részére 1,89 milliárd forintot, valamint 1334 baromfitartó részé- re 1,04 milliárd forintot folyósít a Hivatal. Az elvégzett bírálati feladatokat követően az állatjóléti támogatások március harmadik hetében érkeznek meg az állattartók

számlájára. A IV. negyedévre vonatkozóan jóváhagyott támogatásokkal együtt a 2013. évben így összesen 6,9 milliárd forint sertés állatjóléti és 4,8 milliárd forint baromfi állatjóléti támogatásról gondoskodott a tárca, amit 2014. első negyedévében kifizetett. Az intézkedés keretében azon gazdálkodók igényelhetek támogatást többletköltségeik ellentételezésére, akik az alapvetően elvárt tartási körülményeken túlmutató állatjóléti feltéte- leket biztosítanak, mint például az ivóvíz és alom minő- sége, férőhely, állatmozgatás.

Világszerte hódít a zamatos magyar dió

Örömteli hír, hogy a magyar dió továbbra is igen keresett termék külföldön. Magyarország olyan európai országokba exportál rendszeresen, mint Anglia, Svájc, Németország, Ausztria vagy Olaszország. Ezzel szem- ben sokat ront a hazai fajták renoméján, hogy egyre gyakrabban kerül a polcokra magyar dióként a Románi- ából és Ukrajnából beáramló olcsó tömegáru. Így a növekvő import egyre inkább fenyegeti a magyar fajták piaci helyzetét. Magas beltartalmi értékének és termőképességének köszönhetően az utóbbi években egyre nagyobb jelentőségű gyümölcsfajjává lépett elő a zölddió is, amely kiváló piaci lehetőségekkel bír itthon és Nyugat-Európában egyaránt.

Újra tarolhatnak az olcsó külföldi tejek

Újra megjelenhetnek az igen olcsó, ultra magas hőmérsékleten kezelt (UHT) tejek a hazai élelmiszerlán- cokban, mivel esésnek indultak a nyerstej árak az európai piacon. Az ágazati szereplőket tömörítő Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács a dömping- áras behozatal esélyét sem zárja ki, ezért kilátásba helyezi, hogy indokolt esetben soron kívüli hatósági intézkedéseket kezdeményez.

20 éves a falugazdász hálózat

Ez a szolgáltatás ma már történelmi múltú intéz- mény, amely kisebb-nagyobb átalakulásokkal, de mind- máig fennmaradt és képes volt megújulni. Ennek bizonyítéka, hogy az intézmény folyamatosan alkalmaz- kodik az új kihívásokhoz. A falugazdász hálózat 2014 januárja óta a NAK része, amely több mint 650 főt foglalkoztat. A falugazdászok segítenek a gazdálkodók- nak eligazodni az agrártámogatási lehetőségek között, és értelmezni a jogszabályokat, a szakigazgatás számára pedig közvetítik a mezőgazdaságban dolgozók nehézsé- geit, igényeit, eredményeit.

Mikrocsipes igazolványt kapnak az őstermelők

A bankkártyákhoz hasonló, mikrocsipes igazolványt kapnak az őstermelők annak érdekében, hogy kiszűrhetőek legyenek a csalók. Az őstermelők kevesebb közterhet fizetnek, mint az egyéni vállalkozók, sokan eleve azért választják ezt az adózási formát, hogy visszaéljenek vele. Az őstermelői igazolvánnyal való visszaélés tipikus formája, amikor valakinek nincs saját gazdasága, hanem a másoktól megvásárolt terményeket árulja vagy külföldről, feketén behozottat értékesít hazaiaként. A közeljövőben a csalások kiszűrése érdekében minden őstermelő mikrocsipes igazolványt fog kapni, amelyre rávezetik majd az összes adatát. A kártya kiadásakor a falugazdásznak fel kell vezetnie a kamarai adatbázisba, hogy az adott termelő mekkora területen, milyen terményeket állít elő, s azokat milyen formában kívánja értékesíteni. Az ellenőrzések során egy kártyaleolvasóval meg lehet nézni az őstermelői igazolvány tulajdonosának fényképét, illetve azt, hogy mekkora területre és milyen termény előállítására váltotta ki a kártyát.

Taroltak a vörösborok

Több mint négyszáz bort neveztek az ország valamennyi borvidékéről a XIII. Syngenta Országos Borversenyre. A benevezett nedük között kiemelkedően jól szerepeltek a vörösborok. A gálán átadták a legjobbaknak ítélt Quadris-díjakat is: ebben az évben a Bérés Szőlőbirtok és Pincészet Kft. 2013-as Tokaji Késői Sárgamuskotály, a Bogdán Birtok Nagy-Somlói Primavera 13 rizlingszilváni bora és a villányi Polgárbor Kft. 2009-es Cabernet franc-ja kapta. A hazai szőlőtermelés és borászat dinamikusan fejlődött az elmúlt húsz esztendőben.

Támogatás a fűszerpaprika termelőknek

Mintegy 150 millió forintnyi támogatást nyújt a VM a kiváló minőségű fűszerpaprikát termelő gazdák-nak 2014-ben. A kormányzat kiemelten foglalkozik a fűszerpaprika termelés minőségi áralapjának megteremtésével, hiszen a külpiacokon keresett különleges magyar termékről van szó. A szaktárca ezért támogatási konstrukciót dolgoz ki a minőségi árutermelés és a jövedelmezőség előmozdítása érdekében. Azok a termelők, akik az idén igazolt származású fémzárolt vetőmagot vásárolnak, és ezt számlával, valamint a vetőmagminősítő bizonyítvánnyal igazolni is tudják, költségeik 75 százalékáig támogatást igényelhetnek majd az MVH. A kormányhivatalok hatáskörébe tartozó

vetőmag-felügyelet végzi majd a számlához csatolt minősítő bizonyítványok ellenőrzését. A támogatást a termelők *de minimis* (csekély összegű) támogatásként igényelhetik – az új európai uniós szabályok értelmében – legfeljebb 15 ezer eurós nagyságú keretük terhére. A támogatás kiegészíti a VM munkaiigényes ágazatokat segítő korábbi intézkedéseit. Ilyen intézkedés például a zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítási támogatás, amelynek keretében 85 fűszerpaprika-termelő több mint 500 hektár után részesül az élőmunka költségeit csökkentő támogatásban.

Szeptembertől indul a lovaskultúra-oktatás

Az elmúlt két évben több támogatást kapott a hazai lovas ágazat, mint az azt megelőző húsz esztendőben, szeptembertől pedig közel 300 általános iskolában kezdődhet majd meg a lovaskultúra oktatása a mindennapos testnevelési órák keretében. Tavaly 190 millió forinttal támogatta a kormány a legjelentősebb lovas eseményeket, míg az idén e célra 325 millió forint jut. A Kincsem-Nemzeti Lovas Program 2012. március 12-én lépett hatályba, amelynek legfőbb célkitűzései az állami méneseink egységes és hatékony állami irányításának megteremtése, a lovas ágazat támogatási rendszerének felülvizsgálata, a lovaskultúra oktatásának 2014. szeptember 1-jével történő bevezetése, a szabad terephasználat törvényi biztosítása, a lovas terápia hazai terápiás kezelésekre történő beépítése, valamint a kiemelt létesítményfejlesztések és a kiemelt lovas rendezvények támogatása.

Mezőgazdasági célú vízigény felmérése

A mezőgazdasági célú vízszolgáltatás folyamatos biztosítása érdekében a NAK falugazdász-hálózatán keresztül 2014. március 10–20. között felmérte a mezőgazdasági célú felszíni vizekből kielégíthető vízigényeket. A felméréssel az a cél, hogy a NAK tagsága által a felszíni vízkészletből öntözési célra igényelt vízmennyiség és az igénylők körének feltérképezésével tájékoztatást adjon a Belügyminisztérium számára a meglévő öntözőcsatorna hálózatról 2014-ben nagyobb beruházás nélkül is kielégíthető vízmennyiség nagyságrendjéről és a vízkivételek helyéről. Továbbá, hogy jelezzék a gazdák távlati vízigényeit is az azok kielégítéséhez szükséges fejlesztések előkészítése céljából.

Ennek érdekében a NAK megyei rendezvények keretében, a falugazdászokon, illetve települési agrárgazdasági bizottságokon (TAB) keresztül országos felmérést végez.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk fontosabb megállapításait ismertetjük.

Pénzügyi eszközök alkalmazása az élelmiszergazdaságban

Magyarország a 2014-2020 közötti időszakban a mezőgazdasági, élelmiszeripari és halászati ágazatok esetében pénzügyi eszközök bevezetését tervezi a finanszírozási lehetőségek bővítése céljából. A pénzügyi eszközök a visszatérítendő támogatások bizonyos formái, amelyeket jövedelmező, de piaci finanszírozási forrásokhoz valamilyen okból (pl. méret, fedezethiány) hozzájutni nem képes vállalkozások vehetnek igénybe.

Vizsgálataink igazolták a hipotézist, miszerint a területalapú támogatások egyes mezőgazdasági ágazatokat megvédték a pénzügyi válság hatásaitól. A mezőgazdaságban a kertészeti és állattenyésztési ágazatok kis- és közepes vállalkozásai, valamint egyéni gazdaságai, az élelmiszeriparban ugyancsak a kis- és közepes vállalkozások, valamint a halászati ágazatban is a kis- és közepes vállalkozások esetében azonosítottunk be piaci alapon nem vagy nehezen finanszírozható vállalkozási csoportokat. A finanszírozási hiányosságok okai elsősorban a méret, az átlagosnál alacsonyabb, de még pozitív jövedelemtermelő képesség, fedezethiány, illetve az egyéni gazdaságok esetében a csekély dokumentációs kötelezettség miatt a hitelfelvételhez elégtelen adminisztráció.

Az ágazati sajátosságokat, a korábbi speciális agrárfinanszírozási eszközöket és más, nem agrárterületen már alkalmazott visszatérítendő támogatások tapasztalatait figyelembe véve összesen három innovatív pénzügyi eszköz került kidolgozásra. Ezek egyike egy kombinált hitel, amely egyablakos rendszerben teszi lehetővé a vissza nem térítendő és visszatérítendő források igénybe vételét, ezáltal jelentősen rövidíti az elbírálási időt. Másik eszköz a mikrohitel, amelynek összegét a *de minimis* támogatási keret határozza meg, és amelyhez támogatott garancia kapcsolódik. Harmadik eszköz pedig állami típusú tőkebefektetés, amely az olyan alacsonyabb jövedelmezőségű, közepes méretű, stabilan működő vállalkozások számára lehet elérhető, amelyek a tőkebefektetésre alkalmas formában működnek.

Díjtámogatott biztosítási rendszer és a kárenyhítési rendszer 2012-2013. évi értékeléséből

Az új kockázatkezelési rendszer 2012-es indulásakor a Vidékfejlesztési Minisztérium két célt tűzött ki: a veszélyközösség bővítését és a lefedett kockázatok körének növelését. E célok megvalósítása az elmúlt két évben jó ütemben haladt: biztosíthatóvá vált az aszály-, a tavaszifagy-, a felhőszakadás- és az árvíz kockázat. Az I. pillér (kárenyhítési rendszer) tagsága 28 ezerről 74 ezerre nőtt, a Kárenyhítési Alap összege 2011. évi 4 milliárdról 8 milliárd forintra emelkedett 2012-ben, és ezen a magas szinten maradt 2013-ban.

A II. pillérbe (díjtámogatott biztosítási rendszer) közel 2 ezer termelő lépett be 2012-ben, és közel nyolcezer 2013-ban. Mintegy 1,4 milliárd, illetve 4 milliárd forintnyi összeget fizettek be díjtámogatott biztosítás díjaként, ami az összes biztosítási díj közel 20 százaléka, illetve 40 százaléka volt 2012-ben, illetve 2013-ban. A mezőgazdasági biztosítások díjának 2012-ben tapasztalt 22 százalékos növekedéséből 4 százalékpontnyi díjnövekmény vezethető vissza az új, államilag támogatott konstrukciók megjelenésére, és 18 százalékot magyaráz a főbb mezőgazdasági termények árának növekedése. A 2013. évi 10 százalékos díjnövekmény viszont már kizárólag a támogatott biztosítások térnyerésével magyarázható.

A magyar pulykavertikum egy évtizedes fejlődési pályájának értékelése

Az elmúlt közel egy évtizedben a pulykahús-termékpályán az alapanyag-termelés jövedelmezősége jelentősen visszaesett. A felvásárlási árak ugyan emelkedtek, ez azonban nem ellensúlyozta a termelési költségek energia- és takarmányárak megugrásából adódó növekedését. Míg a 2006–2013 közötti időszakban a takarmányok ára megkétszereződött, a felvásárlási árak csupán 30 százalékkal nőttek. Mindezek ellenére

megállapítható, hogy azon kevés vállalkozás, amely az utóbbi években technikai és technológiai fejlesztést (ventilláció, itató és etető berendezések modernizálása) hajtott végre, a termelési költségeket még a takarmányárak jelentős emelkedése mellett is elfogadható szinten tudta tartani. A pulykaágazat versenyképességi hátrányát elsősorban az okozza, hogy a pulykatartók általában „örökölték” az istállókat, és ezek nem felelnek meg a faj igényeinek. Az alapanyag-termelés 2001-2013 között 10 százalékkal, a rendelkezésre álló istállófelület nagysága 18 százalékkal csökkent.

Az elmúlt években szinte minden baromfitartónál problémát okozott a szélsőséges időjárás. A hosszan tartó kánikula következménye a hőstressz és az elhullás volt, de az elhúzódó és hideg tél is csökkentette a tenyész- és vágóállományok teljesítményét, valamint nehezítette az állatok szállítását. A problémák a pulykatartásban a faj különös érzékenységből adódóan hatványozottan jelentkeztek, jelentős veszteséget okozva a termelőknek. A pulykatartók nehézségeit fokozza, hogy a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszernek jelenleg nem része az állattenyésztés, nincs központi kárenyhítési alap, ami a termelők számára megfelelő kompenzációt nyújtana elhullás esetén. Igaz, e káresemelyekre lehet biztosítást kötni, az állattartók azonban többnyire inkább maguk viselik az ilyen jellegű kockázatot. Ennek elsődleges oka az, hogy igen magas az elhullásra köthető biztosítások díja.

A magyarországi paradicsomhajtás helyzetének és kilátásainak elemzése

Az AKI hamarosan nyilvános vitára kerülő tanulmányának szerzői a hazai paradicsomhajtás helyzetét elemezték. Az intézeti vitára a meghívó és a tervezet a <https://www.aki.gov.hu/publikaciok/publikacio/a:634/> honlapon érhető el.

Magyarországon a hajtattott paradicsom üvegházakból, fűtött és fűtetlen fóliából kerül ki. Összesen 410 hektáron folyik paradicsomhajtás, ebből – szakértői becslések szerint – 100-120 hektárt a korszerű technológiával felszerelt, fűtött növényházak foglalnak

el. Az elavult termesztő berendezésekben a hajtást elősegítő technológiai fejlesztések elmaradtak, ezért a hozamokat nem lehet növelni, ugyanakkor az újonnan épülő üvegházakban és a beruházni képes gazdálkodók-nál a termelés magas színvonalú. A növényházi beruházások rendkívül költségesek, szinte csak támogatással valósulnak meg.

Az induló tőkét, ami a beruházás értékének legalább 30 százaléka, még így is nehéz előteremteni. A paradicsomhajtás költségei attól függően változnak, hogy üvegházban vagy fólia alatt folyik a termelés. A hajtás üvegházi körülmények között a legköltségesebb, ugyanakkor a hozamok ez esetben a legmagasabbak. Ez annak köszönhető, hogy ezekben a létesítményekben – főleg az újonnan épült üvegházakban – modern technológiával felszerelt, függesztett csatornás, talaj nélküli hajtás folyik.

Magyarország friss paradicsomból nettó importőr, külkereskedelmi egyenlege azonban javult a 2007–2012 közötti időszakban. A legtöbb paradicsom márciusban érkezik a hazai piacra, elsősorban Spanyolországból és Németországból. Az export legfontosabb célállomásai Ausztria, Románia és Németország. Magyarország oroszországi exportja 2012-ben drasztikusan visszaesett, a korábbi évek külpiaci pozíciói ugyanakkor visszaszerezhetők, mivel a minőségi termékekre Oroszországban meg van a kereslet. A magyarországi termelők számára újabb piaci lehetőség nyílt meg Horvátország EU-csatlakozásával, hiszen már e szomszédos országba is akadály nélkül exportálhatnak paradicsomot.

A Magyarországon termelt paradicsom döntő hányada a belföldi piacon talál vevőre, ezért elsősorban a hazai piaci folyamatok a meghatározóak az ágazat szempontjából. A szabadföldi idényben a belföldi fogyasztás alakulása mellett az időjárás is befolyásolja a hajtattott paradicsom piacát. A belföldi gömb és fűtött típusú hajtattott paradicsom szinte egész évben jelen van a Budapesti Nagyban Piac kínálatában, azonban a szezonális miatt a téli hónapokban a szűkösebb kínálat, illetve a megnövekedett termelési költségek miatt magasabbak az árak. Az import termékek nagykereskedelmi ára lényegében egész évben alacsonyabb a belföldi termékek árához képest.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

10. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP-termelésben	beruházásban	foglalkoztatottságban ^{a)}	foglalkoztatottságban	exportban ^{b)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2011	3,9	5,6	4,9	3,3	7,5
2012	4,0	5,8	5,2	3,3	8,2
2013 ^{c)}	4,0	5,7	4,9	3,4	8,1

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

^{c)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

11. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint**

Megnevezés	2011		2012		2013	
	október-december					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	191,6	111,5	203,0	105,9	185,2	91,2
Ipar	1 181,1	100,9	1 157,5	98,0	1 227,2	106,0
Élelmiszeripar	125,6	100,3	132,1	105,2	142,8	108,1
Nemzetgazdaság	3 850,6	101,2	3 908,5	101,5	4 015,2	102,7

Forrás: KSH

12. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások éves források szerinti teljesülése

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2009			
Nemzeti támogatások	-	120 280	120 280
EU társfinanszírozású támogatások	144 055	46 963	191 018
Közvetlen EU kifizetések	320 133	-	320 133
Összesen	464 188	167 243	631 431
2010			
Nemzeti támogatások	-	53 650	53 650
EU társfinanszírozású támogatások	116 417	40 013	156 430
Közvetlen EU kifizetések	283 772	-	283 772
Összesen	400 189	93 663	493 852
2011			
Nemzeti támogatások	-	64 914	64 914
EU társfinanszírozású támogatások	149 194	54 327	203 521
Közvetlen EU kifizetések	194 358	-	194 358
Összesen	343 552	119 241	462 793
2012			
Nemzeti támogatások	-	71 394	71 394
EU társfinanszírozású támogatások	169 257	61 338	230 595
Közvetlen EU kifizetések	347 991	-	347 991
Összesen	517 248	132 732	649 980
2013. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	86 817	86 817
EU társfinanszírozású támogatások	225 815	91 310	317 125
Közvetlen EU kifizetések	440 330	-	440 330
Összesen	666 145	178 127	844 272
2013. I-III. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	-	44 025	44 025
EU társfinanszírozású támogatások	105 964	44 221	150 185
Közvetlen EU kifizetések	217 635	-	217 635
Összesen	323 599	88 246	411 845

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

13. táblázat: Földterület művelési ágak szerint

ezer hektár

Megnevezés	2011	2012	2013
Szántó	4 322	4 324	4 326
Gyümölcsös	92	93	92
Szőlő	82	82	82
Gyep	759	759	759
Mezőgazdasági terület	5 337	5 338	5 340
Erdő	1 922	1 928	1 934
Nádas	65	66	65
Halastó	35	37	37
Termőterület	7 360	7 368	7 376
Művelés alól kivett terület	1 944	1 935	1 928
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

14. táblázat: Őszi vetésterület

ezer hektár

Megnevezés	2011	2012	2013
Őszi vetés összesen	1 684	1 659	1 688
Gabonafélék vetése	1 411	1 462	1 471
ebből: búza	1 073	1 097	1 087
durumbúza	10	13	15
rozs	37	36	36
tritikálé	114	120	125
őszi árpa	178	196	209
Repce	272	197	217

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

15. táblázat: Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kalászosok	5 690	5 649	6 955	..	..	..
ebből: búza	4 107	4 013	5 143	4,2	3,8	4,7
árpa	988	989	1 098	3,8	3,6	4,1
Szántóföldi növények						
Burgonya	600	560	397	25,9	25,5	22,9
Cukorrépa	856	740	783	56,5	41,8	50,8
Szója	95	97	82	2,3	2,8	2,1
Napraforgó	1 375	1 270	1 509	2,4	2,1	2,5
Kukorica	7 992	4 421	6 774	6,5	3,9	5,6
Silókukorica és csalamádé	2 390	1 898	1 994	25,0	19,2	22,5
Zöldségfélék						
csemegekukorica	369	309	399	15,7	13,6	16,0
paradicsom	74	51	45	50,3	48,0	44,6
zöldpaprika	25	21	28	16,6	14,5	16,0
vöröshagyma	58	47	55	20,6	23,6	25,8
Gyümölcs						
őszibarack	43	24	53	7,8	4,4	9,8
alma	265	557	573	8,9	18,2	20,5
körte	18	14	21	7,4	5,7	8,2
szőlő	545	391	530	7,4	5,5	7,4

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

16. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása**

Megnevezés	2011	2012	2013
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	413	438	498
Ebből: nitrogén	302	313	346
foszfor	51	59	75
kálium	60	66	77
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	77	83	93
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös-és szőlőterület-re kijuttatott hatóanyag, kg	90	96	101

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

17. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Szántó	156 326	150 805	150 742	60 426	78 747	81 134	80 880	122 117	137 532
Gyümölcsös	12 672	11 796	10 697	5 582	5 832	5 767	5 650	5 090	13 677
Szőlő	406	406	405	26	24	24	26	24	21
Gyep	6 518	2 105	1 529	1 637	54		560	10	
Halastó	12 489	15 416	16 096	8 885	11 520	13 723	67 450	85 230	78 146
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	12 965	13 479	15 602	2 880	3 514	3 722	8 895	5 264	2 848
Összesen	201 376	194 041	195 071	79 436	99 692	104 370	163 461	217 735	232 223

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

18. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}			darab
	2011	2012	2013	
Kerekes traktorok	1 917	1 995	1 967	
Gabonakombájnok	176	239	272	
Önjáró rakodók	265	222	315	
Talajművelőgépek	3 726	4 090	3 810	
ekék	423	474	471	
tárcsás talajművelők	507	497	581	
magágykészítők	334	456	502	
Vető- és ültetőgépek	664	867	1 007	
gabonavető gépek	179	218	260	
kukoricavető gépek	297	468	533	
Tápanyag-visszapótlási gépek	726	918	956	
műtrágyaszóró gépek	651	818	885	
Növényvédő és -ápoló gépek	1 077	1 087	1 565	
szántóföldi permetezőgépek	398	449	511	
Betakarítógép adapterek	316	427	435	
kukorica csőtörő adapterek	159	225	195	
napraforgó betakarító adapterek	121	163	181	
Szálaskarmány betakarítók	805	777	1 217	
fűkaszák	522	474	624	
rendkezelők, rendterítők	227	263	489	
Bálázók	303	286	331	
Mezőgazdasági pótkocsik	273	395	433	

^{a)} Használtgép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

19. táblázat: Magyarország állatállománya

ezer darab

Megnevezés	2011		2012		2013	
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.
Szarvasmarha	692	697	733	760	767	772
Ebből: tehén	327	329	335	339	337	340
Sertés	3 156	3 044	2 947	2 989	2 903	2 935
ebből: anyakoca	220	211	206	200	194	187
Juh	1 168	1 120	1 206	1 185	1 223	1 238
ebből: anyajuh	845	858	863	865	852	889
Ló	76	74	76	76	62	59
Tyúk	38 309	32 860	34 718	30 075	33 990	28 596
ebből: tojó	10 747	11 748	10 267	12 074	11 263	12 541
Liba	3 537	1 185	3 338	1 189	3 963	1 648
Kacsa	5 293	4 433	4 517	4 484	4 630	4 420
Pulyka	3 221	2 999	3 146	2 798	2 236	2 524

Forrás: KSH

20. táblázat: Magyarország teljes haltermelése

tonna

Megnevezés	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Természetesvízi zsákmány		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2010	18 559	12 306	2 115	1 938	6 216	6 006	26 890	20 251
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	7 047	6 790	29 633	23 138
2012	19 111	13 163	2 349	1 970	6 717	6 294	28 177	21 427

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, HAKI

21. táblázat: Becsült vadállomány

ezer darab

Megnevezés	2011	2012	2013
Gímszarvas	94,1	96,4	101,6
Dámszarvas	30,5	33,2	32,7
Őz	355,7	365,6	375,0
Muflon	11,5	12,3	13,2
Vaddisznó	105,8	109,8	120,2
Mezei nyúl	454,5	497,2	479,8
Fácán	612,8	678,8	611,1
Fogoly	24,8	22,8	17,7

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

22. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték**

Megnevezés	ezer darab		
	2010	2011	2012
Gímszarvas	41,1	47,7	49,5
Dámszarvas	10,8	11,7	12,5
Őz	88,6	93,1	96,5
Muflon	3,4	3,5	3,8
Vaddisznó	112,4	128,9	158,6
Mezei nyúl	78,8	98,9	85,1
Fácán	306,5	375	328,6
Fogoly	2,2	2,2	2,8
Pénzügyi adatok			milliárd HUF
Bevétel	16,37	18,67	20,28
Összes kiadás	15,97	17,20	18,91
Ebből: mezőgazdasági vadkár	7,03	2,24	2,51
erdei vadkár	0,14	0,16	0,14
Eredmény	0,39	1,47	1,38

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

23. táblázat: **Erdőterület, erdősültség**

Megnevezés	ezer hektár		
	2010	2011	2012
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 046	2 051	2 055
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 922	1 928	1 933
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 063	1 064	1 064
Közösségi tulajdonú erdők	19	21	20
Magántulajdonú erdők	840	843	849
Erdősültség százalékban	20,7	20,7	20,8

^{a)} Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

24. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása^{a)} és jövedelmezősége**

Megnevezés	2010	2011	2012
Adózás előtti eredmény, millió HUF	49 758	136 336	150 463
Árbevétel arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Nettó árbevétel)	3,7	8,6	8,6
Saját tőke arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Saját tőke)	4,2	10,3	10,2

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

25. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (éves adatok)**

	millió EUR		
Megnevezés	2010	2011	2012
Export	5 843	7 193	8 075
Import	3 711	4 446	4 455
Egyenleg	2 133	2 747	3 620

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

26. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai**

Megnevezés	2010	2011	2012
Kibocsátás, millió HUF	2 236 178	2 548 121	2 776 193
Bruttó hozzáadott érték, millió HUF	598 721	626 928	659 435
Árbevétel, millió HUF	2 600 677	2 893 989	3 120 213
Foglalkoztatottak, fő	91 526	91 033	93 681

Forrás: NAV gyorsjelentés

27. táblázat: **Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye**

	millió HUF					
Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Húsfeldolgozás, tartósítás	308 617	358 257	379 547	3 017	1 944	-2 644
Baromfihús feldolgozása, tartósítás	235 032	268 081	282 988	2 138	2 744	-931
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	109 732	107 864	107 714	3 291	-6 886	-2 543
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	171 608	196 884	159 244	3 885	6 838	5 073
Tejtermék gyártása	209 112	218 312	267 976	-5 082	-6 526	236
Malomipari termék gyártása	123 943	137 777	114 360	1 005	5 297	3 515
Haszonállat-eledelel gyártása	173 263	200 091	193 973	3 490	5 251	3 021
Hobbiállat-eledelel gyártása	69 329	71 128	80 472	5 630	-334	3 764
Tésztafélék gyártása	37 181	39 297	35 274	570	4 021	1 805
Sörgyártás	84 811	125 893	133 794	2 533	-2 939	-11 746
Üdítőital gyártása	155 623	174 979	189 767	2 104	2 247	1 170
Dohányipar	156 746	168 397	194 595	774	-913	-2 403
Összes szakágazat ^{a)}	2 761 227	3 147 250	3 272 674	61 424	38 073	48 919

^{a)} Tartalmazza a felsoroltakon kívüli szakágazatokat is.

Forrás: NAV

V. Gyakran feltett kérdések

Mit kell tudni az új közvetlen támogatási rendszerről?

A közvetlen támogatásokra Magyarországon 2014 és 2020 között összesen 8,8 milliárd euró jut a 12,3 milliárd euró agrár- és vidékfejlesztési támogatásból.

A támogatási jogcímek az idei, átmeneti évben nem változnak a 2013. évihez képest. A gazdálkodók többségét 2015-től az új, kötelező és önkéntesen alkalmazandó jogcímeket egyaránt tartalmazó egységes területalapú támogatási rendszer már ismert eleme, az egységes területalapú támogatás fogja a leginkább érinteni. A kormány ugyanis úgy döntött, hogy a támogatási jogosultság keletkeztetésével járó ún. alaptámogatás helyett egészen 2020-ig folytatja a SAPS alkalmazását.

A SAPS mellett jelentékeny összegre számíthatnak az ún. zöldítés előírásait betartó gazdálkodók, akik összességében Magyarország 1. pilléres közvetlen támogatási forrásainak 30 százaléka (kb. 380 millió euró) tarthatnak igényt. Az éghajlati és környezeti szempontból előnyös mezőgazdasági gyakorlat ösztönzése kiterjed a szántóföldi növénytermelés diverzifikálására, az állandó gyep- és legelőterületek megőrzésére, valamint

az ún. ökológiai célterületek kialakítására. Az előírások tartalmának részletezése, lehatárolása több esetben tagállami hatáskörbe tartozik. Ennek megfelelően az ezzel kapcsolatos tervezési munka az illetékes intézményeknél folyamatban van.

Megemlítendő, hogy 2015-től potenciálisan számos ágazat – közöttük a szarvasmarha- és juhtartás, a tej-, valamint a zöldség- és gyümölcstermelés – részesülhet termeléshez kötött támogatásban.

A vonatkozó EU-s jogszabály alapján szintén tagállami hatáskörbe tartozik annak az eldöntése, hogy az adott tagállam bevezeti-e a kisgazdaságok adminisztrációs terheinek csökkentését célzó, a zöldítési feltételek betartását nem megkövetelő, egyszerűsített támogatását.

Magyarország él is e lehetőséggel, 500 euróig felke-rekíti az igénylők közvetlen támogatási összegét, 500 és 1250 euró között pedig a normál rendszerben járó támogatási összeget ítéli meg. A megnevezett jogcímek mellett kiemelendő még a fiatal gazdálkodók kiegészítő támogatása, amelyet minden tagállamban, így Magyarországon is kötelező bevezetni. A 40 évesnél nem idősebb, gazdaságát az e támogatás igénylését megelőző öt évnél nem korábban elindító gazdálkodó legfeljebb 90 hektárra igényelheti e kiegészítő szubvenciót.

